

СВОБОДА СЛОВА ЯК УСВІДОМЛЕНА НЕОБХІДНІСТЬ

Білоус О. М.

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри радіомовлення і телебачення
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Лизанчук В. В.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри радіомовлення і телебачення
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Під час нинішньої повномасштабної агресії Російської Федерації проти України загострилися дискусії про сутність поняття «свобода»: Мовиться про свободу думки, свободу слова, свободу віросповідання, свободу громадської і політичної діяльності, врешті-решт про вашу і нашу свободу. Тим паче тепер, коли йдеться про відверто глумливий, цинічний геноцид, етноцид, лінгвоцид українців моксицями=росіянами.

Тому маємо усвідомити, зрозуміти, що нинішня російсько-українська війна – це війна ідентичностей, війна цивілізацій, це – геноцидна, терористична війна московських мутантів з усіма верствами українського народу – від немовлят до людей статечного віку; це – національно-визвольна боротьба українського народу з одвічними ворогами за своє буття на Богом даній українській землі, це – війна за територіально і духовно соборну українську Україну, це – війна за самостійну, незалежну, правову, соціальну, демократичну Українську Державу, це – війна за особисту, родинну, суспільну, державну Свободу.

Який зміст вкладаємо у поняття «свобода», «свобода думки», «свобода слова», «свобода діяльності», про які мовиться у 34 статті Конституції України?

«Свобода служить своєрідним політичним киснем засобів масової інформації, без якого вони не можуть продуктивно функціонувати й належним чином виконувати свої суспільні, національно-виховні, морально-духовні функції» [1, с. 100].

У демократичних країнах світу засоби масової інформації пройняті життєдайним духом, тобто вони державотворчі, патріотичні, об'єднують суспільство на мовно-культурних, національних засадах. «І лише в цих рамках преса, телебачення, радіомовлення, соціальні мережі плюралістичні, вільнодумні, незалежні» [3]. Саме на такому національно одухотвореному принципі розв'язується проблема свободи й відповідальності, яку філософи довго уявляли як антиномію, тобто як суперечність між двома твердженнями: або все підпорядковане життєвій, політичній необхідності – тоді не може бути свободи; або ж є свобода, яка заперечує моральну необхідність, і перетворюється у всездозволеність. «Філософ Бенедикт Спіноза визначив свободу як усвідомлену необхідність. Саме в цьому полягає діалектичний зв'язок між свободою і необхідністю» [2, с. 190]. Отже, ваша свобода не повинна обмежувати нашу свободу; наша свобода діяльності не повинна заважати, перешкоджати, обмежувати свободу вашим добродесним вчинкам.

У нинішніх умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України, потужною складовою якої є інформаційно-психологічна агресія, і журналісти, і політики, і пересічні громадяни мають глибоко розуміти, що свобода слова як усвідомлена необхідність і відповідальність за свободу діяльності особливо взаємозв'язані, мають потужний вплив на суспільно-політичний розвиток.

Наголошуємо: якщо журналістові, політикові бракує належного розуміння сутності свободи як усвідомленої національної необхідності творити добро та відповідальності під час організаційно-творчої діяльності, то їхня інформація у вузькому і широкому значенні цього слова не сприяє формуванню і утвердженню у свідомості громадян, читачів, глядачів, слухачів національно-патріотичних почуттів і державницьких переконань. Якщо у журналістських матеріалах, виступах політиків відсутні повновартісні, духовно-культурні, національно-демократичні функції, принципи, то такі журналісти, політики перекручують історичну правду, маніпулюють сучасною дійсністю. Вони фейковими інформаційними наративами втручаються у підсвідомість українців, психологічно вичавлюють з них морально-національні, духовно-національні, національно-гуманістичні почуття, а натомість формують в українців російську ідентичність, перетворюють їх у безнаціональну біологічну масу.

Таким був зміст програм телевізійних каналів NewsOne, 112-Україна, ZIK, які, як Вам відомо, були заблоковані 2 лютого 2021 р. Тоді неймовірний рейвах зчинили партійці «Опозиційної платформи – За життя» та їхні поплічники зі «Слуг народу», різні шарійці, пальчевські, заплісняві комуністи та соціалісти, мовляв, заборонено

свободу слова. Вони жодного разу не покликалися на 34 статтю Конституції України, де крім прав на свободу слова зазначено, що «здійснення цих прав може бути обмежене в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей...».

Пропаганду «русского міра» здійснювали телеканали «НАШ» нардепа Мураєва, «Інтер» та інші інформаційні ресурси. Кілька років тому на «Інтері» Анастасія Даугуле разом з Андрієм Доманським у передачі «Победа на всех одна» вихваляла «великим, могучим руським язиком» сталінський комуністичний режим, бо, мовляв, лише він здатний був мобілізувати російський народ і перемогти нацистів і фашистів. Ні А. Даугуле, ні А.Доманський і словом не згадували, що у Другій світовій війні загинув кожний п'ятий українець. Нині Анастасія Даугуле хизується у марафоні «Єдині новини».

Ведучі телеканалу «ЗІК» Анастасія Дайнод і Ростислав Сухачов схвалювали тезу про так звану «природну російсько-українську двомовність», вважали засилля російської мови в Україні надзвичайно великим історичним, гуманістичним здобутком. Вони вимагали надати російській мові в Україні статус офіційної = державної. Це, мовляв, порятує «русскоязычное население» від переслідування націоналістами. Питання функціонування української мови в Україні не було важливим і для Наталії Мосейчук з телеканалу «1+1». Вона безпеліційно заявила, що «мову на хліб не намажеш». А 20 квітня 2022 р. в інтерв'ю з Марією Єфросініною (чомусь вона вважає, що її треба називати Машею) Наталія Мосейчук обізвала «українськими гнидами» тих людей, які наполягають, щоби в усіх навчальних закладах України викладання було українською мовою, щоби державна мова функціонувала в усіх клітинах суспільного організму.

Водночас працівники телевізійних каналів «Еспресо», «5-й» і «Прямий», спираючись на свободу слова як відповідальну, усвідомлену необхідність, з українськоцентричних позицій всебічно аналізували причини і жахливі наслідки агресивного російського нацистсько-рашистського ідіотизму, ґрунтовно розповідали про гуманітарну катастрофу в Україні, прославляли національну велич героїзму українських захисників і захисниць Свободи, Волі, Незалежності не тільки України, а й всієї Європи від російських мутантів.

Однак серед телевізійних каналів, які транслюють «Єдині новини» у всеукраїнському інформаційному марафоні, тепер немає «5-го», «Еспресо» і «Прямого», на яких працюють авторитетні професіонали, українські патріоти, сумлінні аналітики.

Пульсують запитання: «Чому Концерн радіомовлення, радіозв'язку і телебачення 4 квітня 2022 року вимкнув мовлення «Еспресо», «5-го каналу» і «Прямого» в цифровій мережі Т2? Може очільникам Концерну не до шмиги, що працівники цих телеканалів фаховими, розсудливими, емоційними передачами, виваженою, правдивою інформацією сприяли формуванню освічених, морально-духовних, національно-свідомих, відповідальних за долю України громадян?» Цей аморальний, шкідливий вчинок викликав обурення української громадськості. Однак на вимогливість мільйонів українців не зважають у Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, Раді національної безпеки і оборони України, Офісі Президента України. Чинovníки цих установ кажуть: «Дивіться передачі цих каналів в Ютубі». Не реагує на звернення телеглядачів Володимир Олександрович Зеленський.

Розуміємо, що пан Президент, безперечно, надзвичайно зайнятий. Кожна секунда, хвилина на вагу золота, бо вирішується доля України у геноцидній, терористичній війні, яку розв'язав наш одвічний ворог – Московія. Але потрібно також усвідомити усім очільникам держави, що у такій історично доленосній ситуації надзвичайно потужною зброєю є Правдиве Слово і телевізійне зображення, яке творять журналісти телеканалу "Еспресо", "5-го", "Прямого" та учасники їхніх програм – незламні, національно свідомі українські патріоти.

Тому ще й ще потрібно наголошувати: якщо свобода слова державного діяча, політика, свобода функціонування ЗМІ спрямована на нехтування українських національних інтересів, національних цінностей, національно-духовної безпеки, то кому така свобода слова політиків, депутатів, засобів масової інформації служить? Безперечно, явним і прихованим ворогам – російським агресорам, промосковській п'ятій колоні в Україні. Згадаймо слова Івана Франка, який у збірці «Мій ізмарagd» писав:

Не може при добрі той жить,
Хто хоче злу й добру служить.
Бо хтівши догодить обом,
Він швидко стане зла рабом.

Саме через нерозуміння багатьма очільниками різних рангів сутності свободи слова як життєдайної необхідності сприяти національно-громадянському розвитку соборної Української Держави у роки відновленої незалежності України розгулювала свобода російської антиукраїнської маніпулятивної пропаганди, паплюження, ігнорування національних цінностей – української мови, культури, звичаїв, традицій, правдивої історії, що призвело до породження сепаратистів, колаборантів, які нині вилазять із своїх нір на окупованих

московськими рашистами українських територіях і зраджують Україну, продають національно свідомих українців московським рашистам.

Отже, є над чим задуматися, є над чим працювати нам в Україні щодо поглиблення розуміння нинішньої місії ЗМІ, діяльності кожного журналіста, політика, депутата в контексті формування свободи слова як усвідомленої необхідності, відповідальності за долю людини, родини, громади, суспільства, духовно соборної національної Української Держави.

Література:

1. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 420 с.
2. Карпенко В. О. Інформаційна політика та безпека : підручник. К. : Нора-Друк, 2006. 320 с.
3. Томак М. Ольга Крижанівська: «Якщо у вас є важлива інформація, ви маєте її опублікувати, незважаючи навіть на те, що президент попросив вас цього не робити». *День*. 2007. 23 березня.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-313-5-20>

МОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ У ПРОТИСТОЯННІ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ

Смородська Д. Р

*студентка IV курсу кафедри PR і журналістики
факультету PR, журналістики і кібербезпеки*

*Київського національного університету культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Під час повномасштабної війни в Україні зокрема медіа грають важливу роль, об'єднуючи громадськість. Як саме? Використовуючи мову національної єдності! Мова єдності, на мою думку, можна назвати антонімом “мові ворожнечі”. Вона є позитивним явищем, яке повинне працювати в інтересах захисту національної безпеки, територіальної цілісності та громадського порядку.

Українська мова – це те, що об'єднує народ. Президент України Володимир Зеленський у вітанні одного разу сказав, що “українська – це мова свободи й волі, могутня зброя українського народу в боротьбі за нашу незалежність і Перемогу”. [1] Тож саме збереження і поширення української мови сприяє розвитку мови єдності, бо не